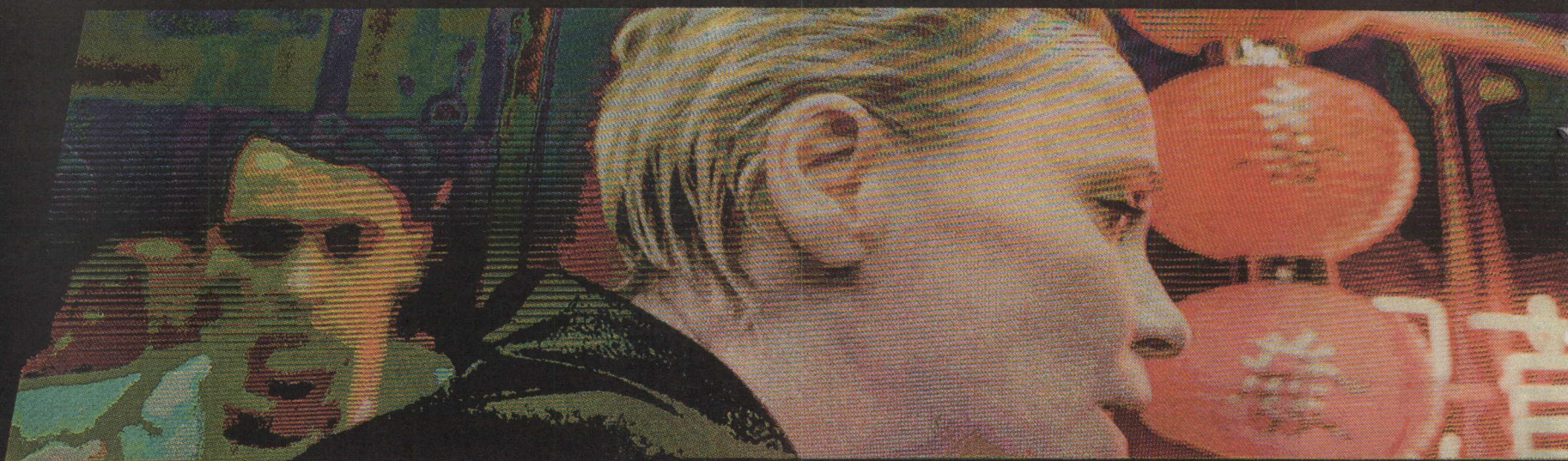

VISUKOVĪENGRIBI.

Rotkho Dailes teātrī ir izrāde, kas tiecas tev palist zem ādas, un tas pilnā mērā tai izdodas Teksts Undīne Adamaite

■ Starptautiskās radošās grupas kopdarbs Rotkho Dailes teātrī žilbina ar tehnoloģiju klātbūtni un iespējām, taču tajā nepazūd arī aktieru cilvēciskās sejas un talants. Attēlā - Rēzijas Kalniņas galeriste Anna Fridmena. Foto - Artūrs Pavlovs

AFIŠAS

KONCERTI

ĢETURDIENA, 17. MARTS

Siguldas koncertzāle Baltais flīgelis

19.00 Koncertstāsts *Muļķības slavinājums*. Folijas

Mūzikas nams Daile 19.00 Artūrs Skras-
tiņš un Latvijas Radio bigbends. Improvizā-
cija un dzeja Ulda Stabulnieka mūzikā

PIEKTDIENA, 18. MARTS

Rīgas Doms 19.00 Koncerts *BACH*

VEF Kultūras pils 19.00 Koncerts *Četri*
Amerikas stāsti. Orķestra Rīga jubilejas
ieskaņas koncerts

Ventspils koncertzāle Latvija 19.00
Vineta Sareika un LNSO

Valmieras Kultūras centrs 19.00 Grupas
Otra puse koncerts. Īpašais viesis – Antra
Stafecka

Kultūras centrs Siguldas devons 19.00
Latvijas Radio bigbends un Līne Krūse
(Dānija)

Berģu Kultūras centrs 19.30 Mārcis
Auziņš. Koncerts *Lielā plūsma*

SESTDIENA, 19. MARTS

Rīgas Doms 12.00 *Concerto Piccolo*

Lūznavas muiža 16.30 *Sapņu teicējs*.
Koncertprogramma *Sapnis, par ko tu*
nezināji

Alūksnes Kultūras centrs 17.00 Katrīnas
Gupalo un pianista Andreja Osokina kon-
certprogramma *Mēness starus stīgo*

Radošais kvartāls Zeit (Līgatne) 18.00
Deniss Pashkevich Quartet džeza balāžu
programmā *Melodija*

Latgales vēstniecība Gors 18.00 Kon-
certs *Itāļu kinomūzika un baltieši*. *Sinfo-*
nietta Rīga, Normunds Šnē un Romēns
Lelē

Sutru kultūras nams 22.00 Groziņballe
ar grupu *Galaktika*

SVĒTDIENA, 20. MARTS

Dzintaru koncertzāle 11.00 Koncerts
ģimenēm ar bērniem. *Smilšu pasaka ar*
zelta putnu

Radošais kvartāls Zeit (Līgatne) 15.00
Dzejkoncerts *Ne mālā, ne porcelānā... sie-*
viēte. 18.00 Koncerts *Marta kapriže*

Gulbenes Kultūras centrs 16.00 Kon-
certprojekts *PārNovadnieki*

PIRMDIENA, 21. MARTS

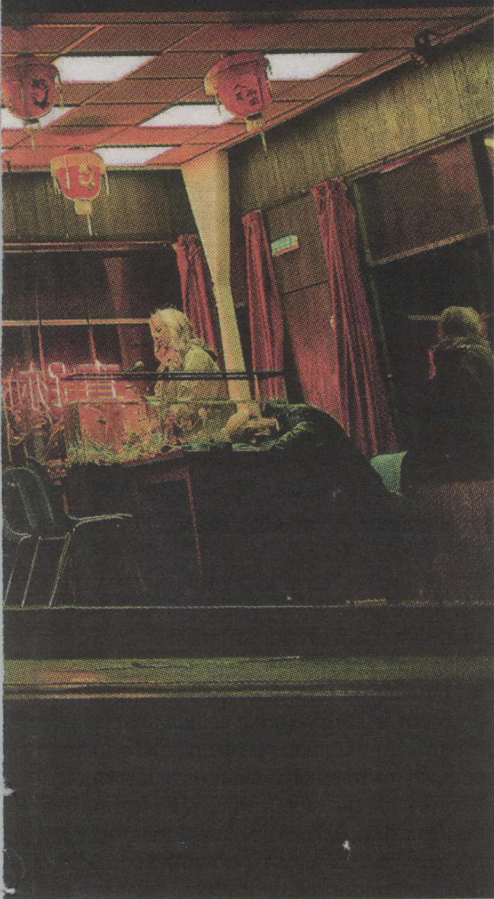
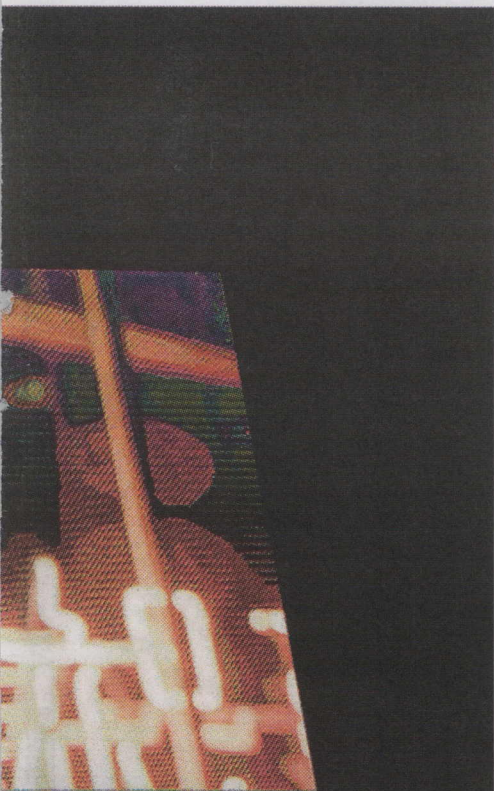
Rīgas Doms 12.00 *Concerto Piccolo*
Latvijas Mūzikas akadēmija 18.00 JVL-
MA mūsdienu mūzikas festivāls *deciBels*.
Skat(!)Logs

OTRDIENA, 22. MARTS

Latvijas Mūzikas akadēmija 19.00 JVL-
MA mūsdienu mūzikas festivāls *deciBels*.
Aquarelle

TRESDIENA, 23. MARTS

Latvijas Mūzikas akadēmija 10.00 JVL-
MA mūsdienu mūzikas festivāls *deciBels*.
Sequentia Cyclica
Rīgas Doms 12.00 *Concerto Piccolo*

Skatītāji izrādei uzgavilē. Tas iepriecina, jo tas nozīmē, ka pandēmijas laikā nav atmiruši teātra uztveres impulsi. Skatītājus atdalošie plastmasas būri ir likvidēti, visi sēž cieši plecu pie pleca, Lielā zālē ir pilna līdz pēdējai rindai, notiek reāla mijiedarbība – teātra lielākais laimes brīdis. Skatītāji pilnā mērā ir gatavi akumulēt un raidīt atpakaļ to ārpriēgo enerģiju, ko no skatuves gāž virsū poļu un latviešu kopdarbs *Rotkho*. Tiem, kas vēlas, pirms izrādes tiek izdalīti ausu aizbāžņi.

Bet ne jau par aizbāžņiem ir runa. Šeit viss ir līdz nāvei (burtiski, šizetiski) nopietni. Sarežģīti un neērti. Šķiet, ka skatītāji tam ir gatavi. Patiesībā ir sajūta, ka viņiem pat būtu grūti saņemt kādu mazāk mokošu šizetu, ja reiz Ukrainas kara laikā ir atnākuši uz teātri. Izrādes beigās pār visu skatuvi ir Ukrainas karogs no pikseļiem ar visiem zināmo uzrakstu par krievu kuģi. Tas vairs nav asprātīgs, bet nu jau hrestomātisks un solidārs. Šoreiz angļu valodā. Izrādei ir arī angļu subtitri.

Pat ja jūtams apokalipses gruzdums, tas vienlaikus rada arī gandarijumu, ka teātris jūtīgi reaģē uz savu laiku un nevairās no sāpīgiem jautājumiem.

Rotkho neapdullina tikai ar skaņas decibelu, bet piedāvā arī jēgas mērogu. Vai laba māksla var būt lēta? Kas ir laba māksla? Kas ir māksla? Vai mākslai ir kāda jēga, ja mēs, saskaroties ar to, neko nejūtam? Tie ir tikai dažī jautājumi, kurus iesviež zālē *Rotkho*.

DOMĀ AR KAMERAS PALĪDZĪBU

Nevarētu teikt, ka Latvijas teātri būtu sveša video izmantošana izrāžu estētikā. Vēl vairāk – pēdējā laikā gandrīz vai returns ir izrāde, kurā aktieru sejas netiek filmētas un projicētas uz ekrāna. Cits jautājums – par metodes māksliniecišķo mērķtiecību, ko šajā rakstā neapspriedīšu. Kā pirmo radikālāko pavērsienu video integrēšanā izrādē gribētos minēt Alvja Hermaņa un Monikas Pormales *Tālāk* Jaunajā Rīgas teātrī jau 2004. gadā.

Tomēr *Rotkho* ir jauna veida pieredze, jo diez vai tik totālu audiovizuālu sprādzienu, kas reizē ir arī akvarelisks un ju-teklisks, kā izrādes matēriju Latvijas teātri esam piedzīvojuši.

Pirms ķeros pie izrādes konkrētības, ir jāpasaka dažī vārdi par poļu radošo komandu.

Lukašs Tvarkovskis ir polifonisks teātra mākslinieks, kurš pazīstams kā slavenā režijas meistara Kristiana Lupas video-mākslinieks. Tvarkovskis ir kino un teātra režisors, scenogrāfs un videomākslinieks vienā personā. Dibinājis mākslas kolektīvu *Identity Problem Group* un darbojies tajā līdz 2016. gadam. Iestudējis vairākas izrādes Lietuvā, kas guvušas milzīgus panākumus. «Negribu sevi ieslēgt tikai teātrī, starpdisciplināri projekti man šķiet daudz interesantāki. Video jūtos viskomfortablāk un nevaru iedomāties savu iestudējumu bez šī izteiksmes līdzekļa. Izsaku savas domas ar kameras palīdzību,» intervijā pirms

AKTIERU KONCENTRĒTĀS SEJAS PAŠAS LĪDZINĀS ROTKO GLEZNĀM

izrādes *Lokis* Lietuvas Nacionālajā drāmas teātrī sacījis Tvarkovskis.

Rotkho dramaturģe Anka Herbuta ir rakstniece, kuratore un pētniece teātra un dejas jomā. Viņas galvenā tēma ir horeogrāfijas sociālās un valodas poētiskās un performatīvās iespējas. Šīs iespējas izrādē pēta arī horeogrāfs Pavels Sakovičs, radot aktieriem īpatnēju, grūti aprakstāmu plastisko zīmējumu. Viņu roku kustības nedaudz atgādina peldēšanu vai nemitīgu zaru atgrūšanu mežā, lai tiktu no kaut kurienes ārā, nav gan īsti zināms – no ūdens, meža, ekrāna, savas galvas vai mākslas tirgus noteikumiem.

DIGITĀLAIS EKSPRESIONISMS

«Šī nav izrāde par Marku Rotko. Šī pat nav izrāde par Marku Rotko,» uzsver Anka Herbuta, atsaucoties uz 1999. gadā žurnālā *New Scientist* apgalvoto un pierādīto, ka rakstītu tekstu spējam uztvert arī tad, ja vārdā burti ir pārkārtoti vietām – galvenais, lai vietā būtu pirmais un pēdējais burts. Un pat tas, ka dramaturģijas centrā ir reāli gleznotāja Marka Rotko dzīves notikumi – Ņujorkas restorāna *Four Seasons* sienas gleznojuma pasūtījums, viņa pašnāvība un fakts, ka Ņujorkas Knēdlera galerija pārdevusi 8,5 miljonus vērtu Rotko gleznas viltojumu, – nepadara izrādī par dokumentālu stāstu. Dokumentalitāte radošajai grupai kalpo, lai runātu par brīvi un netverami plūstošām robežām starp īstenību un iztēli, oriģinālu un kopiju, radot realitāti, kas iekodusies pati savā astē un nemitīgi rada Žana Bodrijāra formulētos simulakrus. Videomākslinieks Jakubs Lehs, scenogrāfs Fabjēns Ledē, gaismu mākslinieks Eūģenijus Sabaļausks, komponists Lubomirs Gželaks radījuši skatuves visumu, kas šūpo pamatus zem mūsu kājām un jebkādiem atskaites punktiem.

Reālā darbības vieta – ķīniešu restorāniņš, kurā pie plīts darbojas neprofesionāli aktieri Jaņa Huana un Sjaočēns Vans, – pārtop par piecām kustīgām, noslēgtām būvēm. Skatītāji tur notiekošo vēro septiņās tiešraides projekcijās, no kurām četras ir platekrāna monitori. Vienlaikus darbojas sešas kameras – trīs ir aprīkotas ar bezvadu tehnoloģiju, un tās vada paši aktieri. Rēzijas Kalniņas galeriste Anna Frīd-

mena, Mārtiņa Upenieka muzeja direktors, Artūra Skrastīņa Domeniko de Sole, Kaspara Dumbura Orions Anastapolu tikpat labi varētu būt arī personāži no Rūbeņa Estlunda filmas *Kvadrāts* (2017), kuras satīru par mākslas vīdi, kuratoru, muzeju direktoru un citu iesaistīto galma rotaļām ir grūti pārspēt. Kā mundrs, acīgs, jauns dzinējsuns notikumiem līdzī seko Toma Veličko žurnālists.

Jau minētajai estētiskajai biežnai jāpievieno fakts, ka izrādes struktūrā tiek izmantoti arī brehtiski atsvešinājuma efekti – aktieri piesaka paši sevi lomas, ko spēlē, tiesa, atkal jau jaucot galvu un neļaujot mierīgu prātu atķeksēt programmiņā, ko tad kurš spēlē, – Artūrs Skrastīņš spēlē aktieri, kurš spēlē Artūru Skrastīņu, kurš spēlē aktieri utt. Kā Renē Magrita gleznās. Skatienam nav kur atdurties.

SEJU TUVPLĀNI KĀ GLEZNĀS

Mākslinieks un scenogrāfs Fabjēns izstrādā psihoaktīvas vides dizainu, daudzslāņainas 3D ainavas un instalācijas teātriem un mākslas galerijām. Šis talants pilnā mērā tiek apliecināts arī *Rotkho*. Tomēr ir aina, kurā, par spīti augsto tehnoloģiju dzīrēm šajā iestudējumā, karalis ir aktieris. Pat ja viņa seja tiek projicēta uz ekrāna kā lielformāta portrets.

Runāju par diviem dialogiem starp Jura Bartkeviča *Rotkho* un Vitas Vārpiņas Melu *Rotkho*. Aktieru koncentrētās sejas pašas līdzinās Marka Rotko gleznām, kurās varētu ilgi skatīties, tverot katru sejas muskuļu noraustīšanās niānsi. Klubu mūzikas cienīgā dārdoņa aplūst, krāsas pazūd, un skatītāji piedzīvo stindzinošu divu cilvēku vientulības un eksistenciālu bailu ainu novītušu un vāzē sasmirdušu gladiolu fonā. Radošā grupa mikšē digitālā ekspresionisma kļiedzienu ar portreta žanra kamērstila un niānsu jūtīgumu.

Kā no kādas tālas – vienkāršas un cilvēciski siltas – pasaules šķiet Ērikas Eglijas-Grāveles Aktrise un Andžeja Jakubčika Aktieris, kuri, nejauši satikušies ķīniešu krozdziņā uz *Rotkho* atlasī, pāri vecuma un valodas barjerām sadraudzējas un, kaut arī saprotas ar *Google Translate* palīdzību, liekas, runā kopīgā mākslas valodā, lai cik nāvi tas skanētu. Gribas palaist fantāziju ganībās un iztēloties, ka varbūt poļu aktieris, jauns būdams, ir spēlējis pie Grotovska.

Daugavpils Marka Rotko Mākslas centrā 2015. gadā notika izstāde *Četras izstādes*. Vienai no tām vajadzēja būt Martas Zariņas-Ģelzes (1987–2014) izstādei instalācijai *Asaras* – asaras tiktu savāktas no Marka Rotko gleznu priekšā raudošajiem cilvēkiem. Šī iecere palika nerealizēta, jo māksliniece cieta no depresijas un izdarīja pašnāvību. Katažinas Osipukas performeres un viesmīles Destiny Hope tēls šajā izrādē ir uzsūcis gan Rotko, gan Martas, gan visu to asaras, kuri, piedzīvojot mākslu, tomēr vēlas kaut ko just. ■

ROTKHO

Dalles teātra Lielajā zālē 28., 29.IV plkst. 19. Biļetes pārdotas

IZRĀDES LATVIJAS NACIONĀLĀ OPERA UN BALETS

Lielā z. Gulbju ezers 18.III 19.00 Antonija #Silmači 20.III 19.00

LATVIJAS NACIONĀLAIS TEĀTRIS

Lielā z. Sapnis vasaras naktī 17., 23.III 19.00 Perfektā teikuma nāve 18.III 19.00 *Vīrs, kas zināja čūskuvārdus* 19.III 18.00 *Asins kāzas* 20.III 18.00 **Aktieru z.** Ezeriņš 19.III 18.30 *Aka* 22.III 18.30 *Tik mīla vien* 23.III 18.30 **Jaunā z.** ART 17.III 18.30 *Aukle* 18.III 18.30 **Baltā z.** *Atver acis* 19., 20.III 11.00, 12.00, 13.00, 14.00; 20.III 15., 16.III

DAILES TEĀTRIS

Lielā z. *Izrāde, kas saiet sviestā* 17.III 19.00 *Esiet sveicinātas, skumjas* 18.III 19.00 *Smil-*

ģis 19.III 18.00 *Ārstos* 20.III 15.00 *Cilvēkam vajag suni* 21.III 14.00, 18.00 *Trīs draugi* 22.III 19.00 *Pavasaris* 23.III 19.00 **Mazā z.** *Spēles ar Jūliju* 17., 18.III 19.00 *Monstrs* 20.III 15.00 **JAUNĀS RĪGAS TEĀTRIS** **Lielā z.** *Ekspedīcija Jāzeps* 17., 22., 23.III 18.00 *Dublinieši Miera ielā* 19., 20.III 18.00 **Mazā z.** *Viss zem debesīm* 18., 22., 23.III 19.00 **Kamerzāle** *Jaunie latviešu stāsti 2. vakars* 18.III 18.30 **RĪGAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS NAMS (LATVIJAS LEĻĻU TEĀTRA IZRĀDES)** **Lielā z.** *Lidojošo cūku nams* 18.III 18.30 *Joka pēc alfabēts* 20.III 11.00 **Mazā z.** **Kaminzāle** *Es – Bendžamins Batons* 17.III 18.30 *Trīs sivēntiņi un vilks* 18.III 18.30 krie-

vu val.; 19.III 11.00, 14.00 *Kaķēns, vārdā Vau* 20.III 11.00 *Krievu val.*, 14.00 **VALMIERAS DRĀMAS TEĀTRIS** **Apajā z.** *Mēs, roks, sekss un PSRS* 17., 18.III 18.30 *Es neesmu klaviernieks* 19., 20.III 18.30; 20.III 13.00 **LIEPĀJAS TEĀTRIS** *Vairāk par dzīvi/Teātris* 18.III 19.00; 19.III 18.00 *Tas arī viss* 20.III 15.00 *Kā mil tā otra puse* 20.III 18.00 *Cietsirdīgās spēles* 22.III 19.00 *1 000 000 labu lietu* 23.III 19.00 *Jaunā līgava* 23.III 19.00 **DAUGAVPILS TEĀTRIS** *Bez lieciniekiem* 17.III 18.30 *Kaija-118* 18.III 18.30 *Kaija-2* 20.III 18.30 *Daktera Čehova laboratorija* 23.III 18.30 **MIHAILA ČEHOVA RĪGAS KRIEVU TEĀTRIS**

Lielā z. *Momo!!!* 17.III 19.00 *Grenholma metode* 18.III 19.00 *Gandrīzlaime* 19.III 18.00 *Kankuna* 20.III 17.00 **Kamerskatuve** *Dakteris Aikāsāp* 19., 20.III 11.00, 13.00 **Retro z.** *Čaks. Rīga. Sieviete* 22., 23.III 19.00 **KVADRIFRONS** **Zellu iela B_ž_S** 19.III 12.00 *Dabiskais romāns* 23.III 19.00 **DIRTY DEAL TEĀTRIS** *Miega peles* 20.III 12.00, 14.00 *Zvērīgā mila* 21.III 19.00 **ĢERTRŪDES IELAS TEĀTRIS** *Rondo* 18.III 19.00 *Kontakts* 20.III 19.00 **TEĀTRA KLUBS AUSTRUMU ROBEŽĀ** *S(t)ivais randiņš* 18.III 19.00 *Liecinieks* 19.III 19.00 *Šodien vai nekad* 20.III 19.00 *Liftā un ratiņos* 23.III 19.00